

MIEDŹ I WOLNOŚĆ

ZAGŁĘBIE MIEDZIOWE WOBEC WYDARZEŃ „SIERPNIĄ 1980”

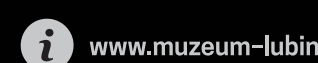
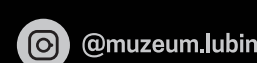
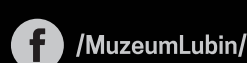

AUDIODESKRYPCJA

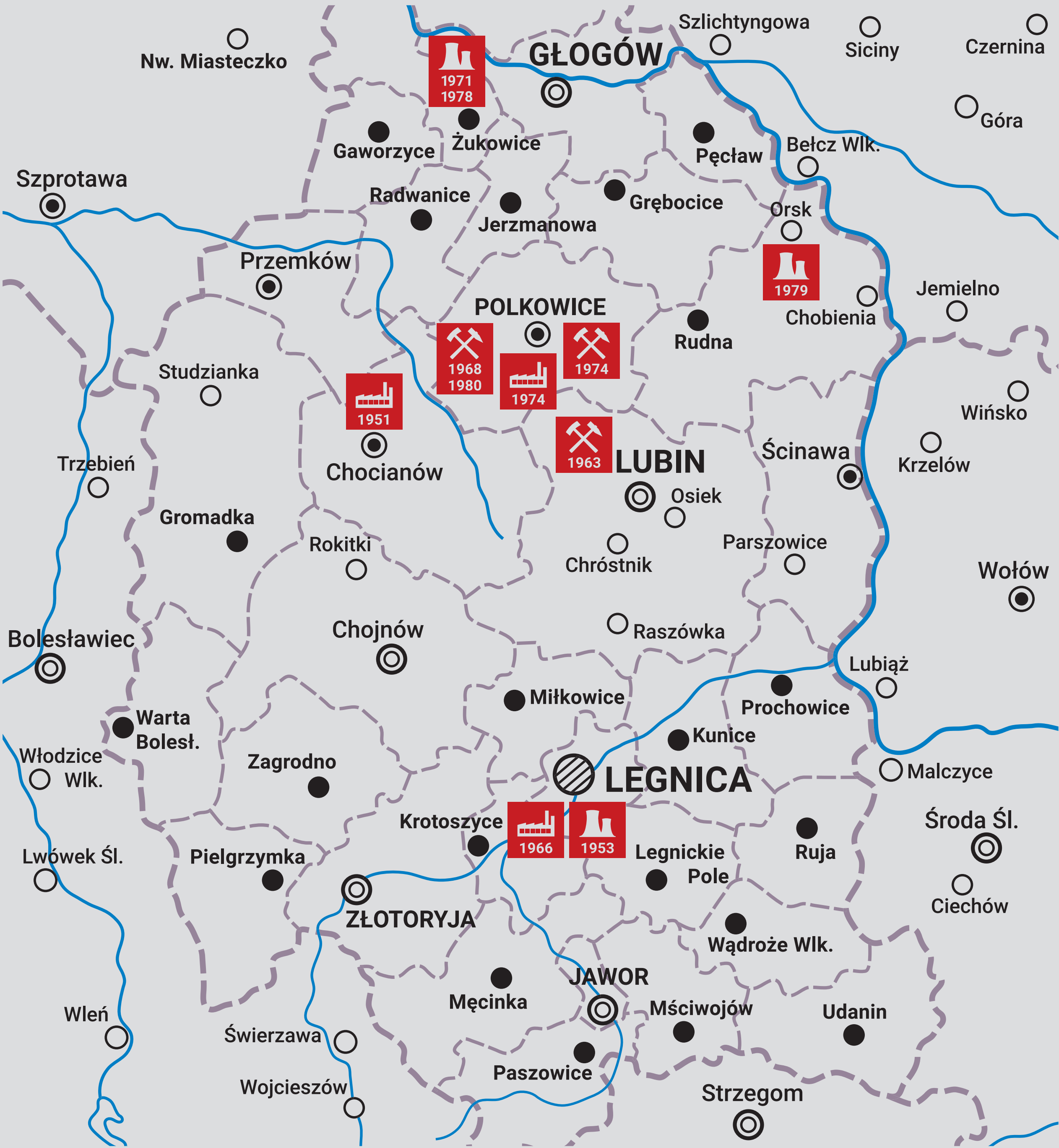
Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

FOT. KSZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

OKRĘG PRZEMYSŁOWY I NOWE MIASTA

W KILKANAŚCIE LAT NA MIEJSCU PÓL I MAŁYCH MIASTECZEK WYRÓSŁ
JEDEN Z NAJWAŻNIEJSZYCH OKRĘGÓW PRZEMYSŁOWYCH POLSKI – LCOM

WARTO WIEDZIEĆ:

LCOM – LEGNICKO-GŁOGOWSKI OKRĘG MIEDZIOWY OBEJMUJĄŁ M.IN. LUBIN, POLKOWICE, GŁOGÓW I LEGNICĘ. GWALTOWNY ROZWÓJ PRZEMYSŁOWY W DRUGIEJ POŁOWIE XX WIEKU ZMIENIŁ TU KRAJOBRAZ I DEMOGRAFIĘ.

AUDIODESKRYPCJA

ZAKŁADY GÓRNICZE

HUTY MIEDZI

ZAKŁADY MECHANICZNE I REMONTOWE

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

/MuzeumLubin/

@muzeum.lubin

www.muzeum-lubin

KOMBINAT – ZIEMIA I LUDZIE

TAM, GDZIE BYŁY POLA, WYRÓSŁ PRZEMYSŁ

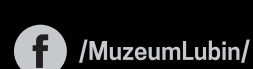
HUTA „GŁOGÓW”, FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

NAPŁYW LUDNOŚCI Z CAŁEGO KRAJU

ZAGŁĘBIA NIE ZBUDOWAŁY SAME ZŁOŻA I MASZYNY, LECZ LUDZIE, KTÓRZY PRZYJECHALI TU Z CAŁEJ POLSKI

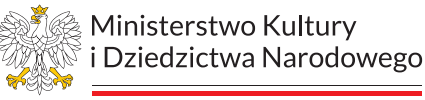
DO LUBINA, POLKOWIC, GŁOGOWA I LEGNICY TRAFILI MŁODZI ROBOTNICY, INŻYNIEROWIE I ICH RODZINY. SKALA MIGRACJI BYŁA OGROMNA – LUDNOŚĆ LUBINA MIĘDZY 1960 A 1980 ROKIEM WZROSŁA BLISKO TRZYNASTOKROTNIE. W BŁOKACH OBOJĘCIE ZAMIESZKIWALI LUDZIE BEZ WCZEŚNIEJSZYCH ZWIĄZKÓW Z DOLNYM ŚLĄSKIEM. WSPÓLNOTA RODZIŁA SIĘ W ZAKŁADACH, SZKOŁACH I NA PODWÓRKACH. GDY W 1980 ROKU PRZESZŁA FAŁA PROTESTÓW, TA SPOŁECZNOŚĆ MIAŁA JUŻ WSPÓLNE DOŚWIADCZENIE PRACY I ŻYCIA ZALEŻNEGO OD ZAKŁADU.

WARTO WIEDZIEĆ:
MIGRACJA WEWNĘTRZNA – ZMIANA MIEJSCA ZAMIESZKANIA W OBRĘBIE KRAJU, PRZEKRACZAJĄCA GRANICĘ GMINY. ŹRÓDŁO: GUS

AUDIODESKRYPCJA

GŁÓWNE KIERUNKI NAPŁYWU DO LGOM MIESZKAŃCÓW Z INNYCH REGIONÓW KRAJU

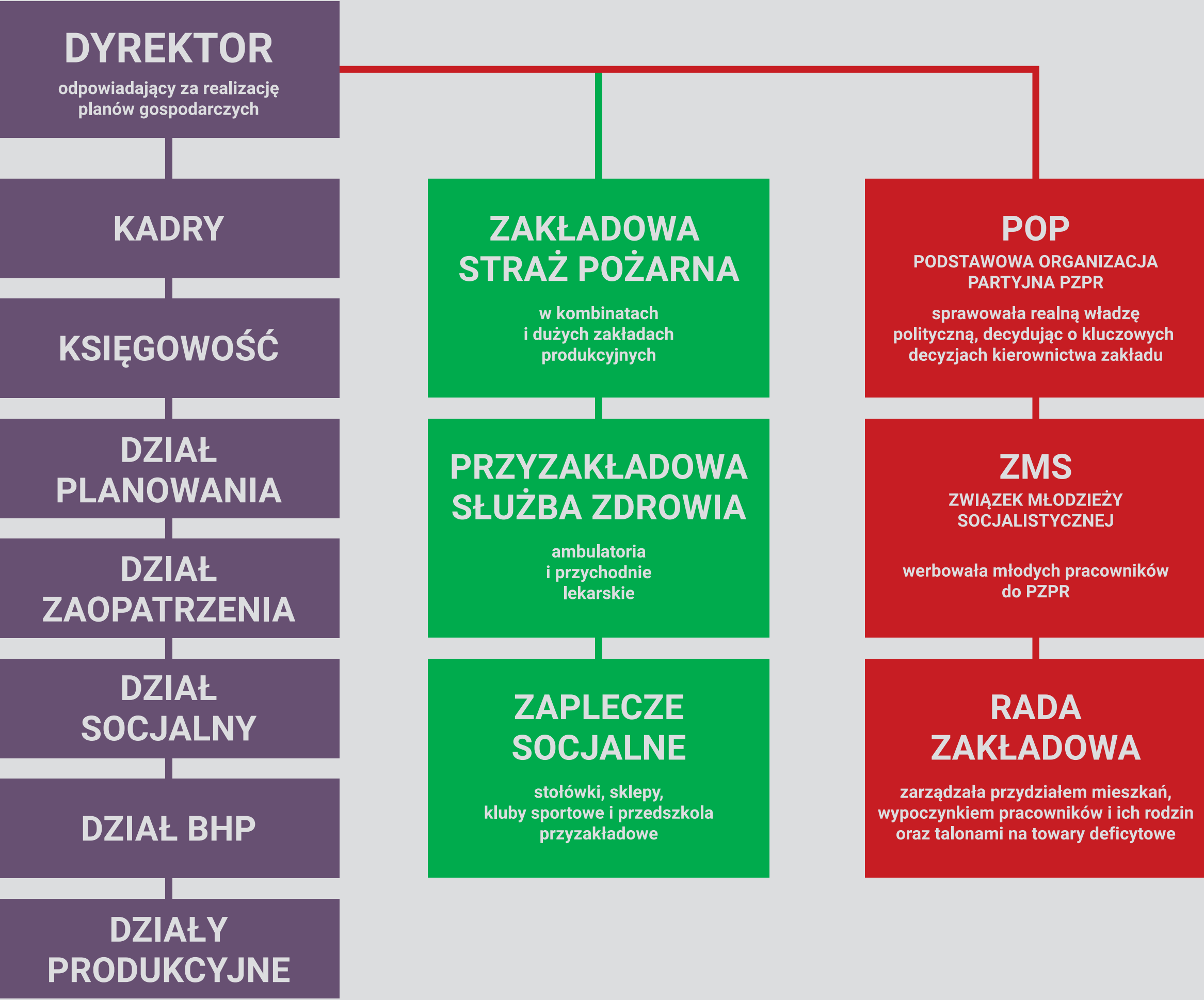

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

ZALEŻNOŚĆ OD ZAKŁADU PRACY

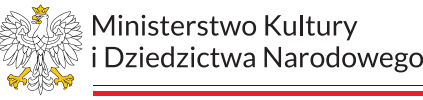
W PRL ZAKŁAD PRACY BYŁ CZYMŚ WIĘCEJ NIŻ MIEJSCEM ZATRUDNIENIA – ORGANIZOWAŁ ZNACZNĄ CZĘŚĆ ŻYCIA SPOŁECZNEGO

STRUKTURA ZAKŁADU PRACY W PRL

ZAKŁAD DAWAŁ PENSJĘ, PRZYDZIAŁA MIESZKANIA, PROWADZIŁ STOŁÓWKI, PRZYCHODNIE I KLUBY SPORTOWE. W ZAGŁĘBIU TA ZALEŻNOŚĆ BYŁA SZCZEGÓLNIIE SILNA – KGHM WPŁYWAŁ NA RYTM ŻYCIA CAŁYCH RODZIN I MIAST. PRACA W KOMBINACIE ZAPEWNIŁA PRESTIŻ, ALE ZAKŁAD BYŁ TEŻ ELEMENTEM SYSTEMU. DECYZJE O PŁACACH I AWANSACH ZAPADAŁY W STRUKTURACH PARTYJNYCH, A OFICJALNE ZWIĄZKI ZAWODOWE NIE REPREZENTOWAŁY ZAŁÓG. Z TEGO ZRODZIŁY SIĘ POSTULATY 1980 ROKU.

WARTO WIEDZIEĆ:
POP (PODSTAWOWA ORGANIZACJA PARTYJNA) – KOMÓRKA PZPR W ZAKŁADZIE. W PRAKTYCE WSPÓŁDECYDOWAŁA O AWANSIE, PASZPORCIE I TALONIE NA SAMOCHÓD.

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

CODZIENNOŚĆ PRL

PROPAGANDA MÓWIŁA O SUKCESIE – W SKLEPACH BRAKOWAŁO MIĘSA

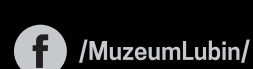
KOLEJKA PRZED SKLEPEM MIĘSNYM, ZBIORY NAC, SYGNATURA 3/40/0/4/409/4

AUDIODESKRYPCJA

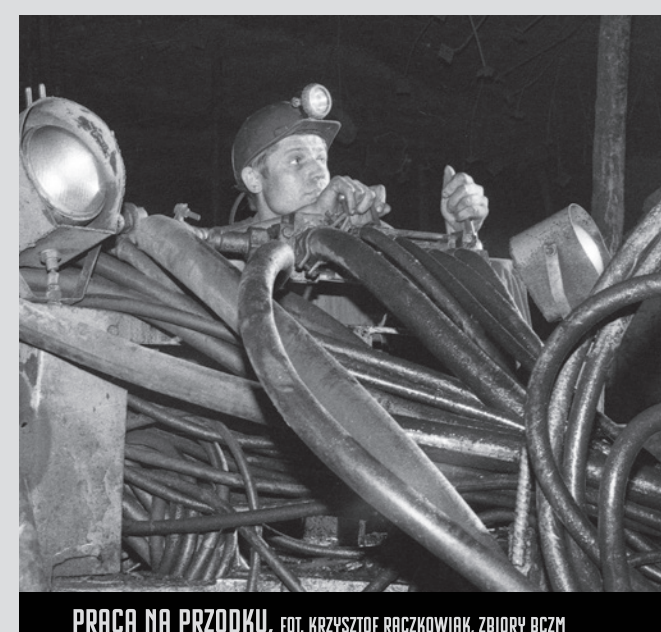
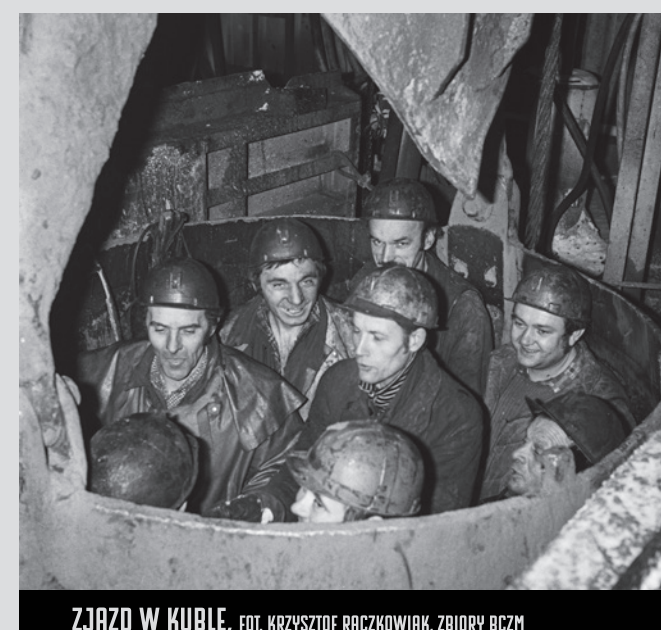
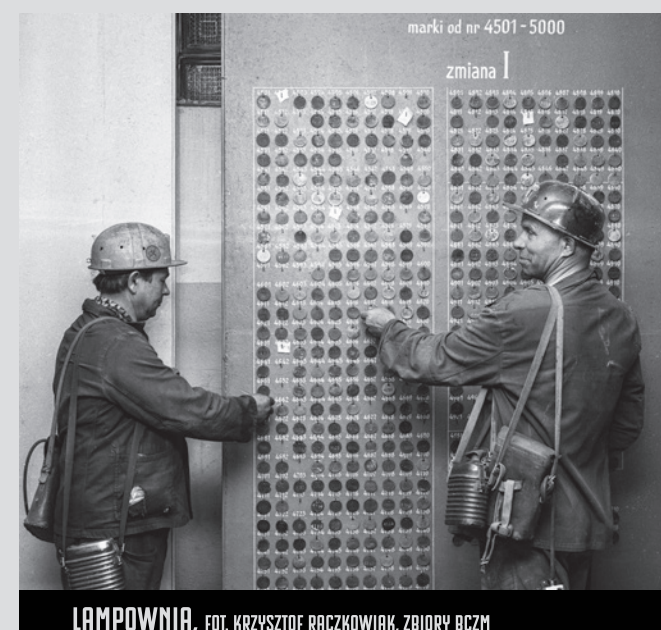
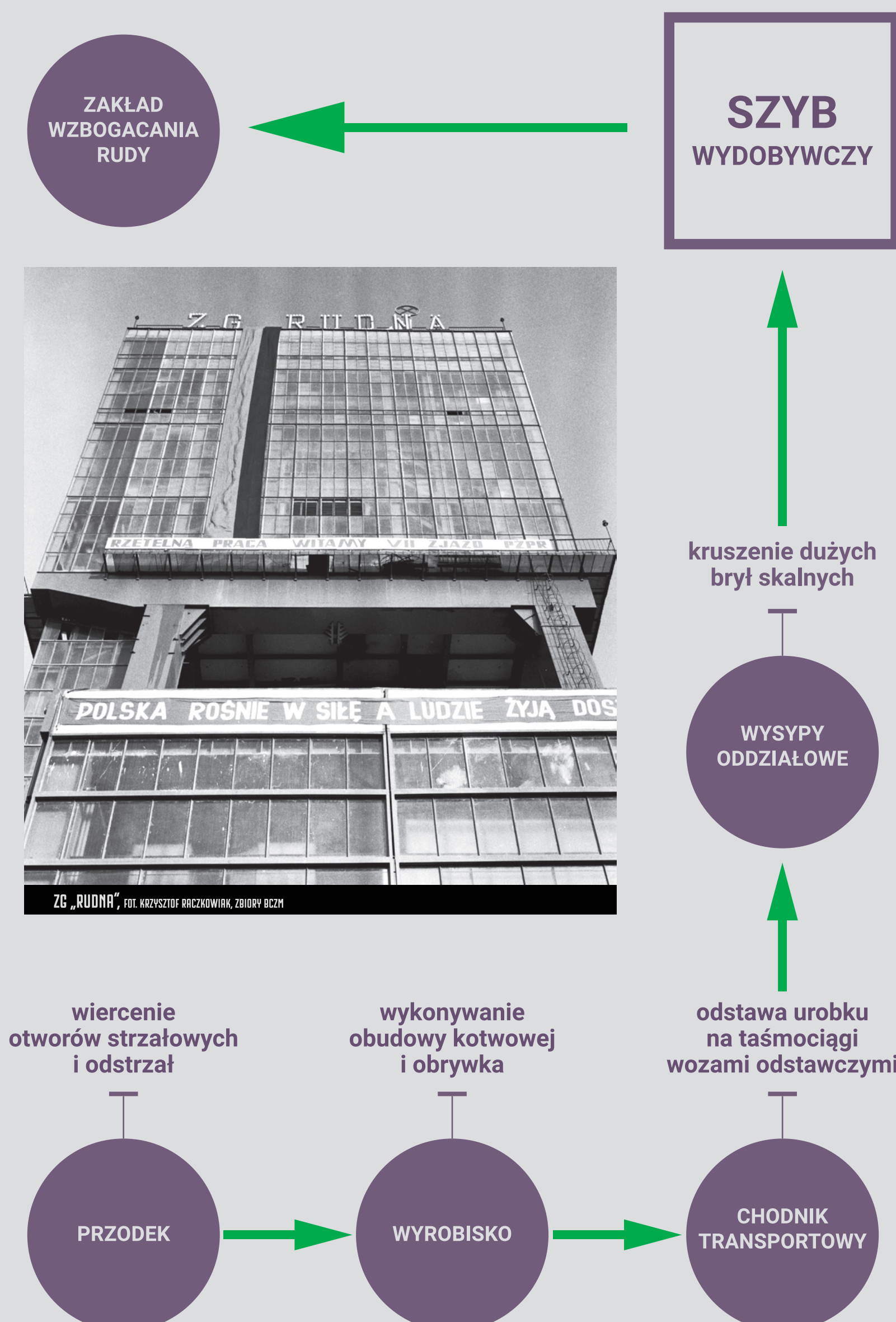
Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

POD ZIEMIĄ LICZYŁA SIĘ BRYGADA

PRACA GÓRNIKA MIEDZIOWEGO MIAŁA WŁASNY RYTM, JĘZYK I ZASADY,
A ZA OFICJALNYM ETOSEM KRYŁY SIĘ KONKRETNE PROBLEMY

PROCES WYDOBYCIA RUDY MIEDZI

DZIEŃ ZACZYNAŁ SIĘ W CECHOWNI: POBRANIE SPRZĘTU, ODPRAWA, ZJAZD SZYBEM, DOJŚCIE DO REJONU PRACY. POD ZIEMIĄ LICZYŁY SIĘ DYSCYPLINA I ZAUFANIE – KAŻDY BŁĄD MIAŁ KONSEKWENCJE DLA CAŁEJ BRYGADY.

ZA PRESTIŻEM SZŁO CIĘŻKIE ŻYCIE: PRACA ZMIANOWA, HAŁAS, PYŁ I NORMY WYDOBYCIA. W GRUDNIU 1979 ROKU W KOPALNIACH MIEDZI DOSZŁO DO STRAJKU PRZECIW SYSTEMOWI CZTEROBRYGADOWEMU – TEN SAM PROBLEM WRÓCIŁ JAKO ŻĄDANIE W SIERPNIU 1980.

WARTO WIEDZIEĆ:

SŁOWNIK KOPALNI: **CECHOWNIA** – MIEJSCE ODPRAW PRZED ZJAZDEM, **SZYCHTA** – ZMIANA ROBOCZA, **SPĄC** – SPÓD WYROBISKA.

AUDIODESKRYPCJA

DROGA DO SIERPNIA

SIERPIEŃ 1980 NIE BYŁ NAGŁYM WYBUCHEM – A ZAGŁĘBIE ZAŚTRAJKOWAŁO MIESIĄC PRZED GDAŃSKIEM

GRUDZIEŃ
1970

Protesty robotników w dniach 14–22 grudnia głównie w Gdyni, Gdańsku, Szczecinie i Elblągu, w wyniku których zginęło 41 osób, zabitych przez milicję i wojsko.

CZERWIEC
1976

Demonstracje i strajki w dniach 25–30 czerwca głównie w Radomiu, Ursusie i Płocku. Największe nasilenie osiągają w Radomiu, gdzie w strajkach biorą udział wszystkie, miejscowe zakłady pracy.

LIPIEC
1980

Strajki w kopalniach LGOM – ZG „Polkowice”, ZG „Rudna” i ZG „Lubin”. Był to wstęp do późniejszych protestów sierpniowych.

1980, lipiec 19
Teleks nr 3 AP Legnica, KW PZPR, sygn. 745 maszynopis

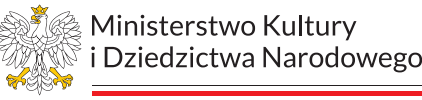
Informuję, że w dniu 18 lipca 1980 r. po zakończonej II zmianie (godz. 22.00) w Zakładach Górniczych „Polkowice” 30-to osobowa grupa górników nie wyjechała na powierzchnię. Zażądano zjazdu Dyrektora zakładów i rozmowy z nim w celu przedstawienia postulatów. Po zjeździe Dyrektora przedstawiono mu żądanie rozmowy z Wojewodą na tematy zaopatrzenia sklepów województwa w ogóle, a w mięso i masło w szczególności. W tej sytuacji po wszechstronnej analizie zjawiska zdecydowałem skierować do ZG „Polkowice” Wojewodę i Sekretarza KW PZPR, utrzymując z nimi stały kontakt dyspozycyjny. Dyrektor zakładów poinformował górników, których liczba w międzyczasie zwiększyła się do około 150 osób o gotowości Wojewody do rozmów na powierzchni kopalni. Po wielu zabiegach propozycje rozmowy na powierzchni przyjęło 20 górników. Spotkanie to przyczyniło się do wyjazdu z kopalni pozostałej 130-osobowej grupy górników. Z tymi też Wojewoda spotykając się, w sposób szczerzy i odpowiedzialny, nie składając deklaracji niemożliwych do spełnienia odpowiedział na stawiane mu postulaty dotyczące lepszego zaopatrzenia w mięso i jego przetwory oraz masło. Wyjaśnienia Wojewody zostały przez górników przyjęte ze zrozumieniem. Rozmowy zakończono o godz. 5.00 dnia 19 lipca br. Aktualnie w województwie legnickim we wszystkich zakładach na I zmianie trwa normalny rytm pracy.

I Sekretarz KW PZPR Stanisław Cieślak

W LATACH 70. WŁADZA OBIECYWAŁA MODERNIZACJĘ, ALE ZA CENĘ ROSNĄCEGO ZADŁUŻENIA. POD KONIEC DEKADY BRAKOWAŁO PODSTA-WOWYCH PRODUKTÓW. SPOŁECZEŃSTWO PAMIĘTAŁO GRUDZIEŃ 1970 I CZERWIEC 1976 – RZĄDZĄCY ODPOWIADALI REPRESJAMI. LATEM 1980 STANĘŁY TRZY KOPALNIE ZAGŁĘBIA: ZG „POLKOWICE” (NOC 18/19 LIPCA, OKOŁO 400 GÓRNIKÓW), A W ŚLAD ZA NIĄ „RUDNA” I „LUBIN” (19-21 LIPCA). ŻĄDANO POPRAWY ZAOPATRZENIA W MIĘSO, LIKWIDACJI PRZYWILEJÓW PARTYJNYCH I LEPSZYCH WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH.

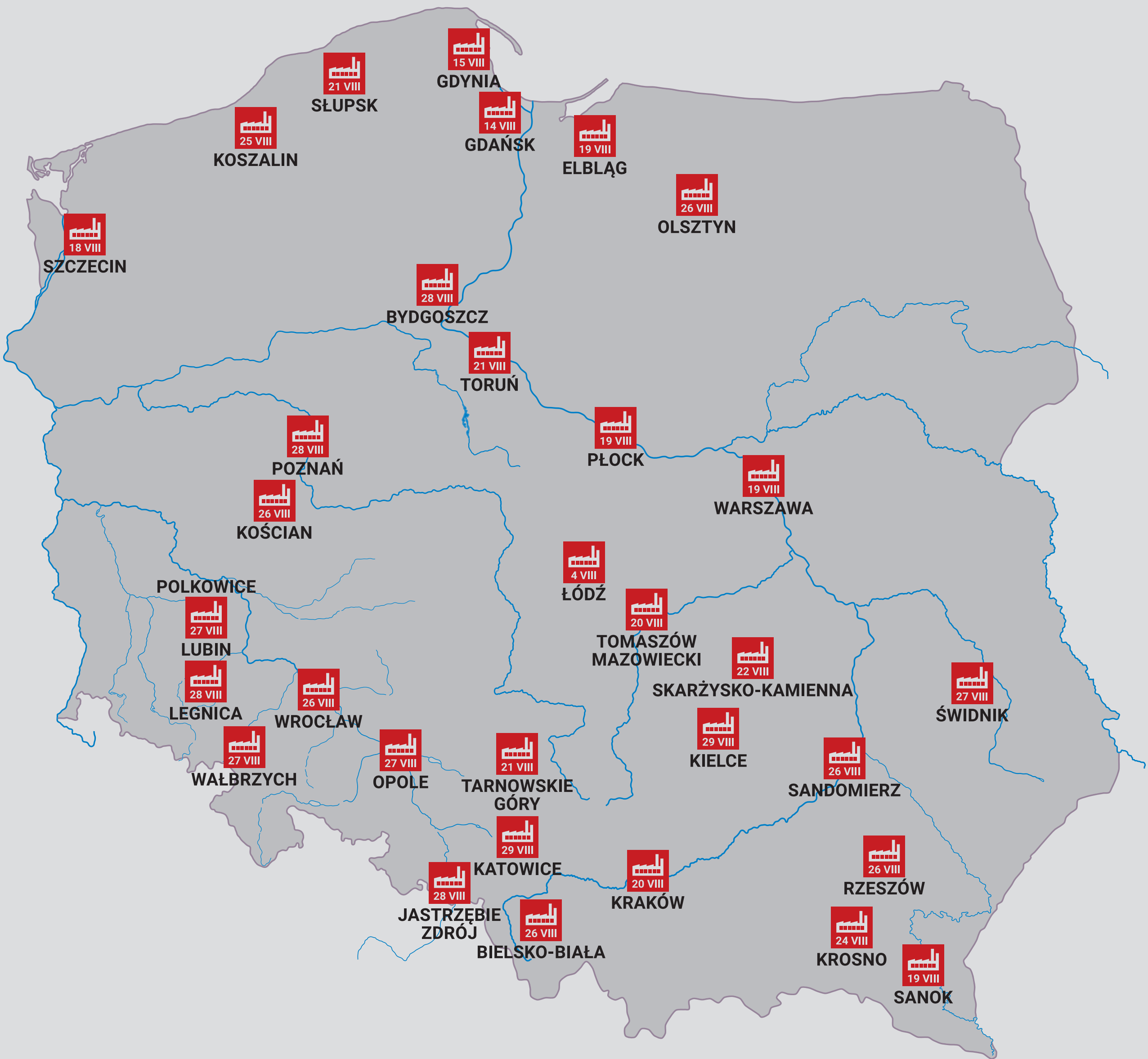
WARTO WIEDZIEĆ:
PROTEST ROBOTNICZY – ZBIOROWE WYSTĄPIENIE PRACOWNIKÓW, KTÓRE W PRL ZWYKLE SPOTYKAŁO SIĘ Z REPRESJAMI, A NIE DIALOGIEM.

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

LATO STRAJKÓW

WAŻNE OGNISKA STRAJKOWE W SIERPNIU 1980 ROKU

 MIEJSCE I DATA ROZPOCZĘCIA STRAJKU

WARTO WIEDZIEĆ: MIĘDZYZAKŁADOWY KOMITET STRAJKOWY (MKS)

TO ORGAN KOORDYNUJĄCY PROTESTY, ZRZESZAJĄCY PRZEDSTAWICIELI WIELU STRAJKUJĄCYCH ZAKŁADÓW PRACY, NEGOCJUJĄCY Z WŁADZAMI. NAJSŁYNIEJSZY POWSTAŁ 16 SIERPNIA 1980 ROKU W STOCZNI GDAŃSKIEJ.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

SIERPIEŃ DOCIERA DO ZAGŁĘBIA

LIPCOWE STRAJKI UCICHŁY PO OBIETNICACH, ALE W SIERPNIU, GDY RUSZYŁO WYBRZEŻE, PROTEST W ZAGŁĘBIU WYBUCHŁ NA NOWO

WIADOMOŚCI Z WYBRZEŻA DOCIERAŁY PRZEZ RADIO WOLNA EUROPA I BBC, KOLEJARZY, KIEROWCÓW PKS, DELEGATÓW CZY ROZMOWY PRYWATNE, BO OFICJALNA PRASA PODAWAŁA JE WYBIÓRCZO. 26 SIERPNIA PONOWNIE RUSZYŁY ZG „POLKOWICE”, A WIECZOREM 27 SIERPNIA STRAJK SOLIDARNOSCIOWY PODJĘŁ ZG „RUONIA”. ZAŁOŻCI PORÓWNYWAŁY POSTULATY GDAŃSKIE Z WŁASNĄ SYTUACJĄ: SYSTEMEM ZMIANOWYM, PŁACAMI, MIESZKANIAM I BEZPIECZEŃSTWEM. SIERPIEŃ STAŁ SIĘ PYTANIEM O WŁASNE PRAWA I WŁASNĄ REPREZENTACJĘ.

WARTO WIEDZIEĆ:
OFICJALNE MEDIA PODLEGAŁY CENZURZE, DLATEGO DECYDUJĄCE STAŁY SIĘ KANAŁY NIEFORMALNE: ROZMOWY, KONTAKTY MIĘDZY ZAKŁADAMI I INFORMACJA PRZEKAZYWANA Z RĘKI DO RĘKI.

AUDIODESKRYPCJA

—————→
GŁÓWNE KIERUNKI PRZEPŁYWU INFORMACJI POMIĘDZY REGIONAMI W SIERPNIU 1980

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

STRAJK KROK PO KROKU

ZATRZYMAĆ KOMBINAT ZNACZYŁO ZORGANIZOWAĆ TYSIĄCE LUDZI –
BEZ RYZYKA DLA ICH ŻYCIA I FUNKCJONOWANIA ZAKŁADU

18/19 VII

Pierwszy strajk
w ZG „Polkowice”
(fala lipcowa)

26–28 VIII

Ponownie ZG „Polkowice”.
Zakładowy KS
(przew. S. Korzeniowski)

27/28 VIII

Strajk solidarnościowy
w ZG „Rudna”.
Zakładowy KS
(przew. A. Poroszewski,
potem R. Sawicki)

29 VIII

Strajk solidarnościowy
w ZG „Lubin”.
Zakładowy KS
(przew. J. Sobola)

29 VIII

Strajk w Hucie Miedzi
„Głogów”.
Zakładowy KS
(przew. Cz. Dobropolski)

31 VIII/1 IX

Podpisanie wstępnych
porozumień

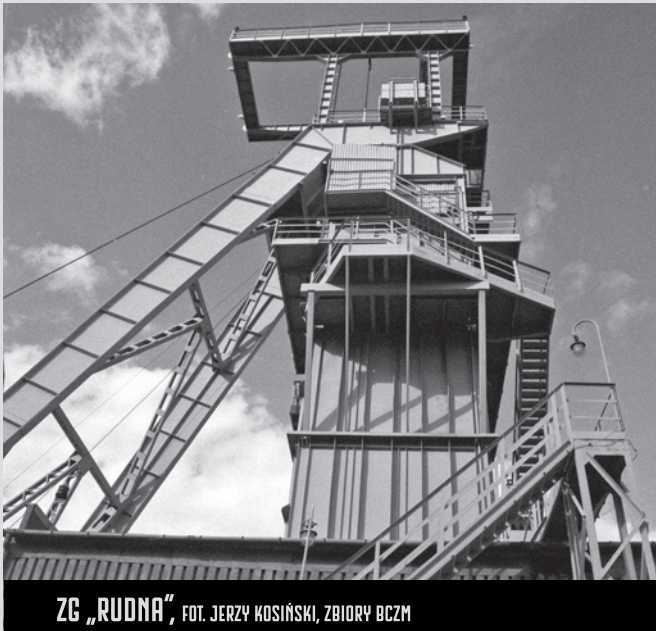
30 IX

Podpisanie
„Porozumień Lubińskich”

ZG „POLKOWICE”, FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

ZG „RUDNA”, FOT. JERZY KOŚCINIŚ, ZBIORY BCZM

HUTA MIEDZI „GŁOGÓW II”, FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

STRAJK W WIELKIM KOMBINACIE WYMAGAŁ ORGANIZACJI: ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA POD ZIEMIĄ, CIĄGŁOŚCI PROCESÓW TECHNOLOGICZNYCH I OCHRONY MASZYN. ZACZYNAŁO SIĘ OD ROZMÓW, WYBORU PRZEDSTAWICIELI I SPISANIA ŻĄDZAŃ.
W ZG „RUDNA” KOMITET STRAJKOWY POWOŁANO NAD RANEM 28 SIERPNIA – NA CZELE STANĄŁ ANDRZEJ POROSZEWSKI, PÓŹNIEJ ZASTĄPIONY PRZEZ RYSZARDA SAWICKIEGO. UTWORZONO STRAŻ ROBOTNICZĄ, A DELEGATÓW WYSŁANO DO STOCZNI GDAŃSKIEJ. TAK STRAJK STAWAŁ SIĘ LEKCJĄ SAMOORGANIZACJI – I STĄD RODZIŁA SIĘ PRAKTYCZNA SOLIDARNOŚĆ.

WARTO WIEDZIEĆ:

KOMITET STRAJKOWY

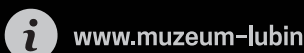
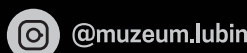
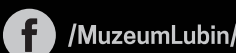
– REPREZENTACJA WYŁONIONA PRZEZ ZAŁOGĘ, KTÓRA SPISYWAŁA ŻĄDANIA, NEGOCJOWAŁA Z DYREKCJĄ ORAZ UTRZYMYWAŁA PORZĄDEK I ŁĄCZNOŚĆ.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

KOMITET STRAJKOWY ZG „RUDNA”

ZG „RUDNA” – NAJWIĘKSZE CENTRUM PROTESTU W ZAGŁĘBIU [27 VIII–1 IX 1980]

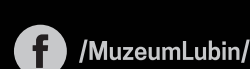
ZAKŁADY GÓRNICZE „RUDNA”, FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

POROZUMIENIE GDAŃSKIE

21 POSTULATÓW MIĘDZYZAKŁADOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO PODPISANYCH 31 SIERPNIA 1980 W GDAŃSKU

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

ŻĄDANIA STRAJKUJĄCYCH ZAŁÓG

zakładów pracy i przedsiębiorstw reprezentowanych przez
Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje również załogi zakładów pracy i instytucji, których funkcjonowanie jest niezbędne dla społeczeństwa. Komitet ów ma na celu doprowadzić do rozmów, które spójnie oczekiwania strajkujących załóg.

Jednym z pierwszych warunków rozpoczęcia rozmów jest odblokowanie wszystkich telefonów.

Żądania strajkujących załóg reprezentowanych przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych, wynikająca z ratyfikowanej przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowych.
2. Zapewnienie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom współpracującym.
3. Przesłanie zgłoszenia w Komitetu PRL wolności słowa, druku i publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawców oraz umożliwić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
4. a) Trzytygodniowe zapewnienie prawa do strajku.
— Jedni zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976 r.
— Zwolnionych wydających z urzędu na przesłuchaniu.
b) Uwolnienie wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Żmodyńskiego, Jana Kozłowskiego i Marka Kotłowskiego).
5. Podjęcie w środowisku masowego przekazu informacji o utworzeniu się Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz umożliwienie jego działania.
6. Podjęcie realnej działalności mającej na celu wyprzedzanie kraju w sytuacji kryzysowej poprzez:
a) podawanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej i umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenia w dyskusji nad programem reform.
7. Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu CHZZ.
8. Podnieść wypracowanie asanżierze każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
9. Zapewnienie automatyczny wzrost płac równoległy do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
10. Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe a eksportować tylko i wyłącznie miedzi.
11. Zakończyć rezerwy komercyjne oraz sprzedaż za dewizy w tzw. ekspozycje wewnętrznych.
12. Wprowadzić zasady dobrego kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji a nie przynależności partyjnej oraz umożliwić przyswajanie MO, SB i aparatu partyjnego poprzez:
— reformę kadry kierowniczej.
13. Wprowadzić specjalnych sprzedawców, itp.
14. Wprowadzić na miesiąc i przetwory kartki - bony żywnościowe (do czasu opanowania sytuacji na rynku).
15. Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 50 lat a dla mężczyzn do lat 55 lub przesłuchanie w PRL 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn bez względu na wiek.
16. Zwiększyć rezerwy i emerytury starszego pokolenia do poziomu aktualnie wypłacanych.
17. Poprawić warunki pracy i obywateli, co spowoduje pełną opiekę medyczną osobom pracującym.
18. Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.
19. Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka.
20. Skrócić czas oczekiwania na mieszkanie.
21. Podnieść diety z 40 zł do 100 zł i dodatki za noclegi.
22. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym i systemie +bragdowym brak wolnych sobót rekompensować zwiększonymi wymiarami urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

Gdańsk, dnia 31 sierpnia 1980 r.

LECH WAŁĘSA PODCZAS STRAJKU W STOCZNI GDAŃSKIEJ, ZBIORY WIKIMEDIA COMMONS, DOMENA PUBLICZNA/CCO

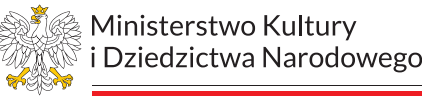
WARTO WIEDZIEĆ:

DREWNIANE TABLICE

Z 21 POSTULATAMI STRAJKUJĄCYCH, KTÓRE PODCZAS STRAJKU BYŁY UMIESZCZONE NA BRAMIE STOCZNI, TRAFIŁY W 2003 ROKU NA ŚWIATOWĄ LISTĘ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO UNESCO „PAMIĘĆ ŚWIATA”. ZNAJDUJĄ SIĘ NA NIEJ NAJWAŻNIEJSZE ZABYTKI DOKUMENTALNE W HISTORII.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

/MuzeumLubin/

@muzeum.lublin

www.muzeum-lublin

POROZUMIENIE LUBIŃSKIE

SIERPIEŃ ZAGŁĘBIA – OFICJALNE USANKCJONOWANIE POSTULATÓW

SPOTKANIE W JEDNYM Z ZAKŁADÓW PRACY, FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

30 WRZEŚNIA 1980 ROKU SIERPIEŃ W ZAGŁĘBIU ZNALAZŁ SWÓJ LOKALNY FINAŁ W POSTACI FORMALNEGO POROZUMIENIA ZE STRONĄ RZĄDOWĄ. POROZUMIENIE LUBIŃSKIE PODPISALI MIĘDYZAKŁADOWY KOMITET ZAKŁÓDZIELSKI KGHM LUBIN Z KOMISJĄ RZĄDOWĄ. POTWIERDZONO, ŻE POSTANOWIENIA POROZUMIEŃ GDAŃSKIEGO I JASTRZĘBSKIEGO OBEJMUJĄ TEŻ PRACOWNIKÓW LCOM. OD 1 PAŹDZIERNIKA 1980 ROKU ZNIESIONO SYSTEM CZTEROBRYGADOWY I PRZYWRÓCONO TRZYZMIANOWY (Z WYŁĄCZENIEM NIEDZIEL, ŚWIĄT I WOLNYCH SOBÓT).

WARTO WIEDZIEĆ:

POROZUMIENIA SIERPNIOWE

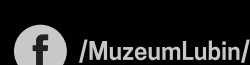
TO POROZUMIENIA ZAWARTE M.I.M. W SZCZECINIE (30 VIII), GDAŃSKU (31 VIII), JASTRZĘBIU (3 IX), HUCIE KATOWICE (11 IX) I LUBINIE (30 IX).

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

LUBIN, 30 WRZEŚNIA 1980

LOKALNY FINAŁ SIERPNIA

Protokoł

porozumiewawczy pomiędzy Międzyzakładowym Komitetem Załóży-
cielskim Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych
"SOLIDARNOSC" przy Kombinacie Górniczo-Hutniczym Miedzi w
Lubinie a Komisją Rządową Resorstu Hutnictwa w sprawie
postulatów załóg zgłoszonych przez Komitet w dniu 27 września
1980 r.

1. Postanowiono, że porozumienia zawarte w dniach 31 sierpnia 1980 r.
w Stoczni Gdańskiej oraz 3 września 1980 r. w Kopalni Węgla kamie-
nnego "Manifest Lipcowy" w Jastrzębiu Zdroju dotyczą również pra-
cówników LGOM.
2. Z dniem 1 października 1980 r. znosi się czterobrygadową organiza-
cję pracy w kopalniach Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego i
wprowadza się trzybrygadowy system pracy na zasadach ogólnie obo-
wiążących przy uwzględnieniu ustawowo wolnych sobót i warunków
ich otrzymania.
Z dniem 1 stycznia 1981 r. wprowadzony zostaje pięciodniowy
tydzień pracy na zasadach jakie będą obowiązywały w górnictwie
węgla kamiennego. Postanowienie to obejmuje również Przedsiębior-
stwa wykonawstwa inwestycyjnego górnictwa rud.
3. Resort Hutnictwa, właściwe zjednoczenia i dyrekcja Kombinatu Gór-
niczo-Hutniczego Miedzi zapewni zaopatrzenie w części ziemne,
maszyny i materiały wsadowe zapewniające rytmiczność produkcji i
wydajność pracy. Załogi i kierownictwa kopalń ze swej strony do-
łożą wszelkich starań w kierunku poprawy kultury eksploatacji, re-
montów maszyn i urządzeń w celu zmniejszenia awaryjności.
4. Z dniem 1 stycznia 1981 r. Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi Lubin
stanowić będzie odrębną jednostkę gospodarczą podległą bezpośrednio
Ministrowi Hutnictwa.
5. Sprawa wolnych sobót w 1981 roku dla pracowników pracujących w skró-
conym wymiarze czasu pracy zostanie uregulowana w przygotowywanych
obecnie ogólnokrajowych aktach prawnych. Do dnia 25 października
1980 r. Minister Hutnictwa udzielił wążającej odpowiedzi w sprawie
załatwienia wolnych sobót w roku bieżącym dla pracowników pracujących
w skróconym wymiarze dziennego czasu pracy.
6. Do chwili wprowadzenia w życie nowej ustawy o KSR i reformie gospo-
darczej ustalanie rocznych i miesięcznych planów gospodarczych z
uwzględnieniem realnych zdolności produkcyjnych i wydobywczych po-
szeregowanych oddziałów będzie odbywało się po konsultacji z załogami.
7. Przywileje i tabele płac obecnie obowiązujące w górnictwie węglowym
zostaną wprowadzane w IV kwartale br. Przysięże natomiast będzie
wprowadzać się jednocześnie i dotyczyć będą również wykonawstwa
inwestycyjnego.
8. Sprawa płac i świadczeń dla pracowników umysłowych zostanie uregu-
lowana w skali całego kraju od 1 stycznia 1981 r. Dodatkowe wynagro-
dzenie z tytułu specjalizacji zawodowej przyjmuje się zgodnie z roz-
wiązaniami w tym zakresie.
9. Ministerstwo Hutnictwa wystąpiło z wnioskiem o przywrócenie premii
eksportowej dla pracowników Kombinatu Górniczo-Hutniczego Miedzi
Lubin z dniem 1 stycznia 1981 r.
10. Sprawy utrzymania na osiągniętym poziomie pracowniczych zarobków
pracowników, którzy przepracowali minimum 10 lat w górnictwie
i hutnictwie a zostali odsunięci od pracy ze względu na stan zdro-
wia oraz żądanie skrócenia o 5 lat wieku emerytalnego górników i
hutników lub nabycia prawa do emerytury po efektywnym przepracowa-
niu 25 lat będą ~~zawieszona~~ rozpatrzone w skali ogólnokrajowej przy
zachowaniu obowiązujących w tym zakresie zasad postępowania i przy
szerokiej konsultacji ze Związkami Zawodowymi "Solidarność".
11. Wyniki analiz, badań i pomiarów z terenu LGOM wykonywanych przez
Zespół ds. Ochrony Środowiska i Stanowisk Pracy będą podawane do
publicznej wiadomości w lokalnych środkach masowego przekazu.
12. Rekompensata za pracę w systemie czterobrygadowym ustalona w skali
ogólnokrajowej i podana będzie zainteresowanym załogom do dnia
1 stycznia 1981 r.
13. Przedsiębiorstwo Budowlano-Montażowe Hutnictwa w Lubinie pozostaje
w dotychczasowym układzie organizacyjnym. Pracownicy tego przedsię-
biorstwa zatrudnieni na terenie kopalń będą wynagradzani wg zasad
określonych w Układzie Zbiorowym Pracy dla Górnictwa Rud. Termin
obowiązuje od 1 stycznia 1981 r.
14. W roku przyszłym utworzona zostanie dyrekcja PBKR Częstochowa i
PBKR w Lubinie. Nie nastąpią zmiany organizacyjne dot. podporządkowa-
nia tych przedsiębiorstw Zjednoczeniu Budownictwa Przemysłowego i
Kopalnictwa Rud w Częstochowie.
15. Postulaty Huty Miedzi "Legnica" przedstawione wiceministrowi Zeno-
nowi Słowińskiemu w dniu 24.09.1980 r. stanowią integralną część
niniejszego porozumienia i zostaną rozpatrzone do 15.10.1980 r.
16. Postulaty złożone przez załogi Zakładów Mechanicznych "Legmet" w
Legnicy, Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń Rud Bytom, Zakładów Remon-
towych Maszyn, Zakładów Doświadczalnych "Cuprum", Przedsiębiorstwo
Budowy Kopalń Rud Lubin, a będące w gestii resortu i władz centra-
lnych, zostaną rozpatrzone przez Komisję Rządową resortu Hutnictwa
do końca października br.
17. Odnosnie zmiany systemu pracy w Zakładach Przeróbki Mechanicznej
zostanie podjęta decyzja do dnia 20 grudnia 1980 r. po przeprowadze-
niu badań i ustaleniu planu na rok następny. W przypadku gdy zdolność
produkcyjna Zakładów Przeróbki Mechanicznej będzie wystarczająca
a badania wykażą zasadność zmiany systemu pracy, zmiana taka zostanie
dokonana z dniem 1 stycznia 1981 r.

Integralną częścią niniejszego porozumienia jest wykaz postulatów zgło-
szonych przez Międzyzakładowy Komitet Załóżycielski Niezależnych Samo-
rządnych Związków Zawodowych "SOLIDARNOSC" Legnicko-Głogowskiego Okręgu
Miedziowego.
Na tym protokoł zakończono i podpisano.
Za MKZ NSZZ "SOLIDARNOSC" przy KGHM Lubin:
Ryszard Sawicki, Janusz Sobola, Ireneusz Poszwiński, Roman Górski,
Franciszek Ratajczak, Jerzy Chyliński, Stefan Misiński, Wiesław Dąbrowski.
Za Komisję Rządową Ministerstwa Hutnictwa:
min.hutn. Franciszek Kaim, wicemin.hutn. Zenon Słowiński, dyr.gen.ZHM
"Metale" Franciszek Grzesiek, dyr.Dep.Pracy i Płac Min.Hutn. Michał
Stepaniak, wojewoda legnicki Ryszard Romaniewicz, dyr.nacz.KGHM Wł.
Woźniczko.

FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

WARTO WIEDZIEĆ:

SYGNATARIUSZE: OSOBY, INSTYTUCJE, PAŃSTWA LUB INNE PODMIOTY PODPISUJĄCE UMOWĘ I ZOBOWIĄZUJĄCE SIĘ DO PRZESTRZEGANIA JEJ POSTANOWIEŃ.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

KARNAWAŁ SOLIDARNOŚCI

OD JESIENI 1980 DO GRUDNIA 1981 – 15 MIESIĘCY LEGALNEJ „SOLIDARNOŚCI”
I OGROMNEJ SPOŁECZNEJ ENERGII

SPOTKANIE Z ANNA WALENTYNOWICZ, FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

TO BYŁ CZAS MASOWYCH ZEBRAŃ, WYBORÓW WŁADZ ZWIĄZKOWYCH, DRUKU BIULETYNÓW I DEBAT. MILIONY LUDZI DOŚWIADCZYŁY, ŻE UDZIAŁ W ŻYCIU PUBLICZNYM NIE MUSI OGRANICZAĆ SIĘ DO OFICJALNYCH RYTUAŁÓW. W ZAGŁĘBIU POWSTAWAŁY KOMISJE. W ZG „RUDNA” DO ZWIĄZKU ZAPISAŁO SIĘ OKOŁO 80% Z SZEŚCIODYSIĘCZNEJ ZAŁOGI. NADZIEJA BYŁA JEDNAK KRUCHA, 13 GRUDNIA 1981 ROKU STAN WOJENNY BRUTALNIE PRZERWAŁ TEN CZAS.

WARTO WIEDZIEĆ:

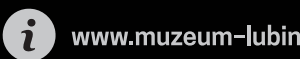
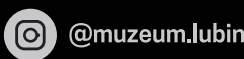
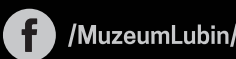
KALENDARIUM → IX 1980 – POWSTANIE STRUKTUR „SOLIDARNOŚCI” → 1981 – LEGALNA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU → 13 XII 1981 – WPROWADZENIE STANU WOJENNEGO.

AUDIODESKRYPCJA

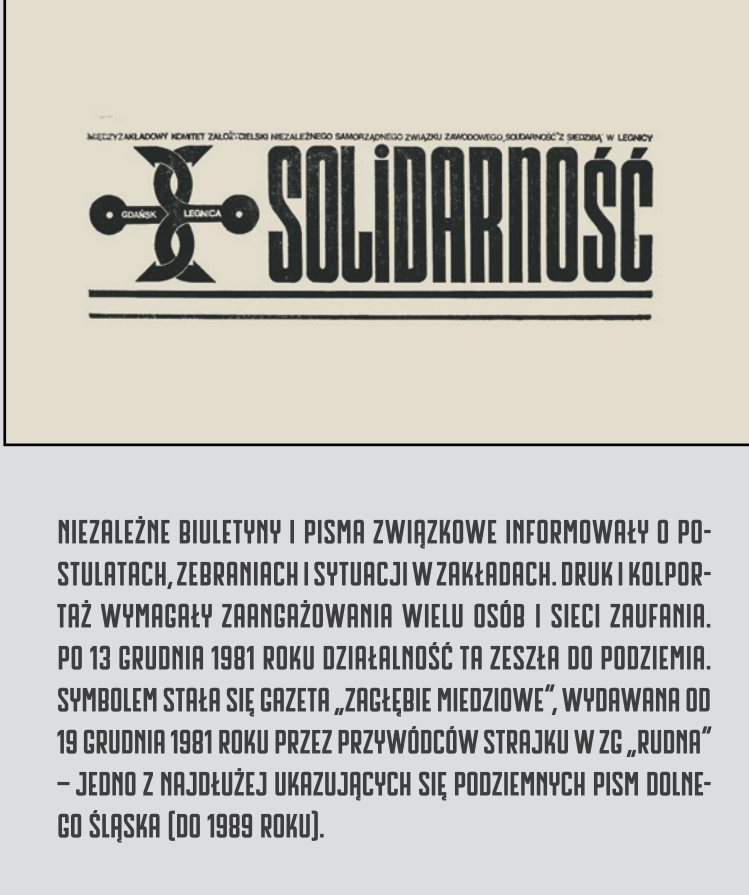
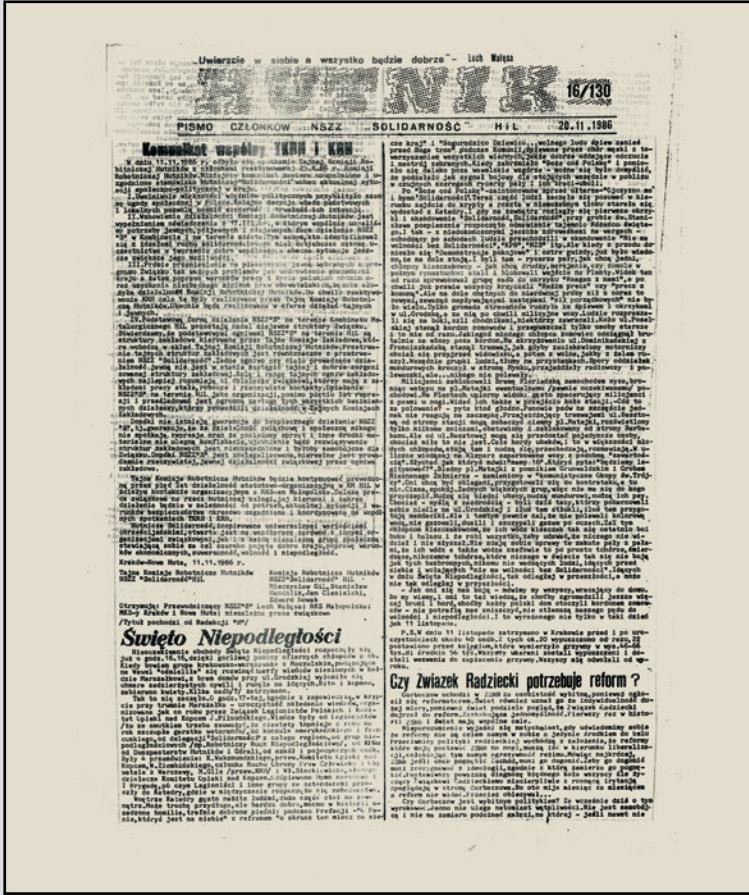
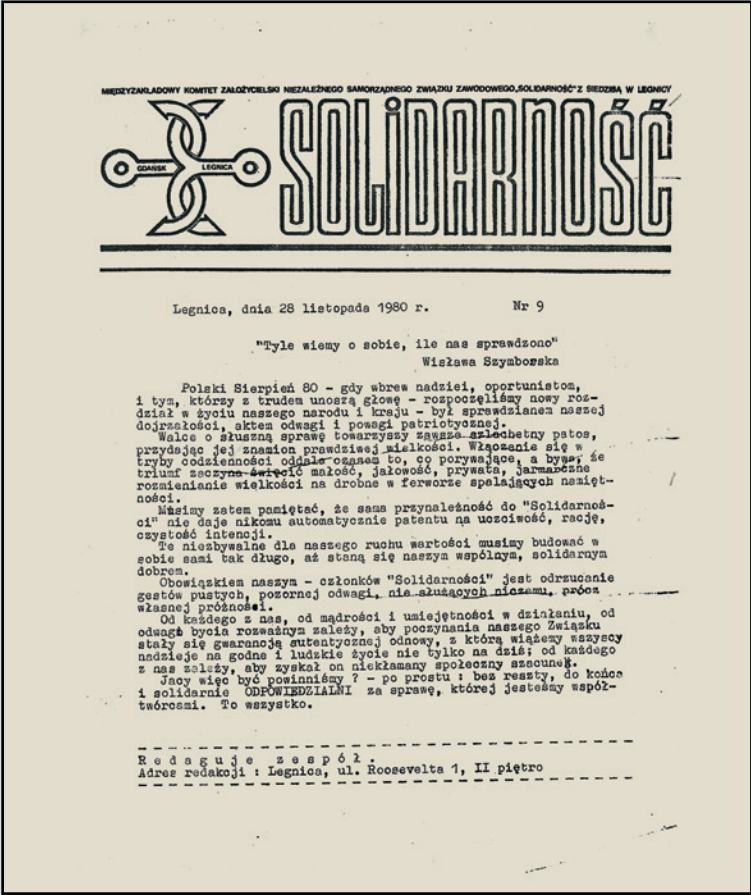
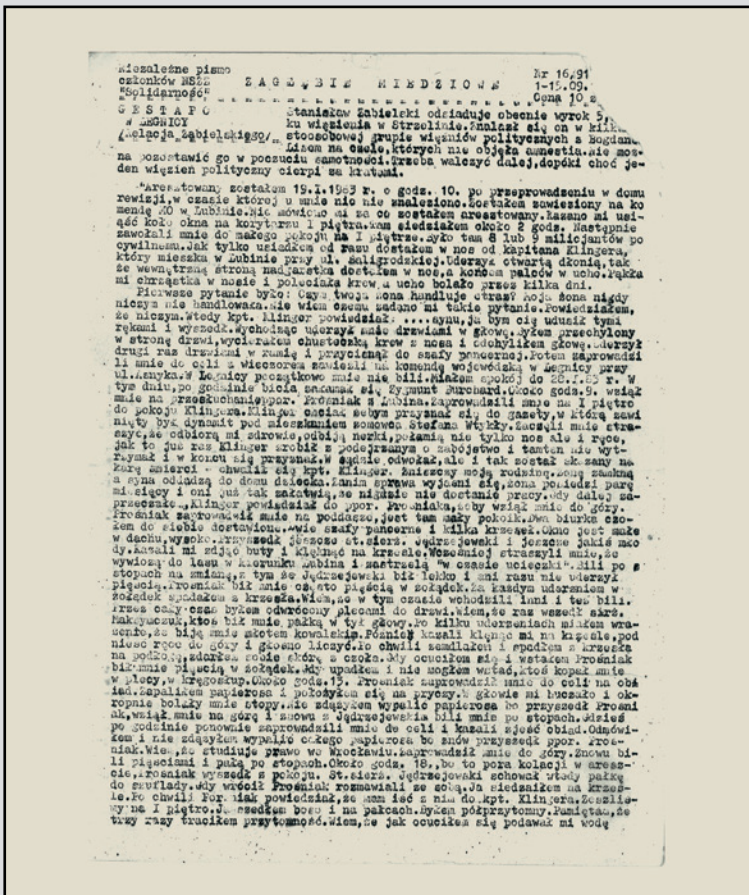
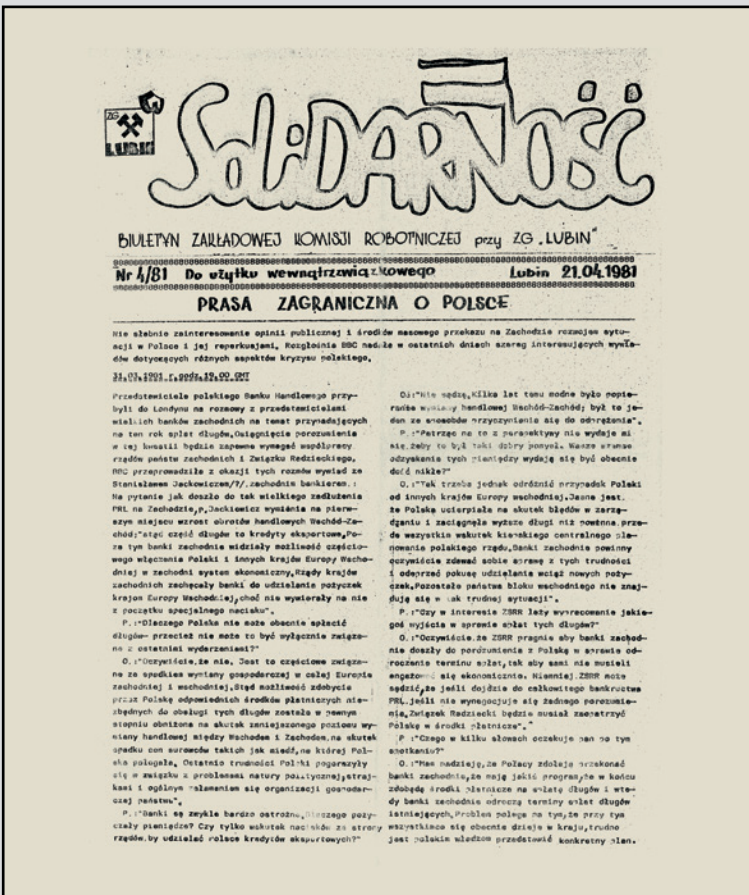
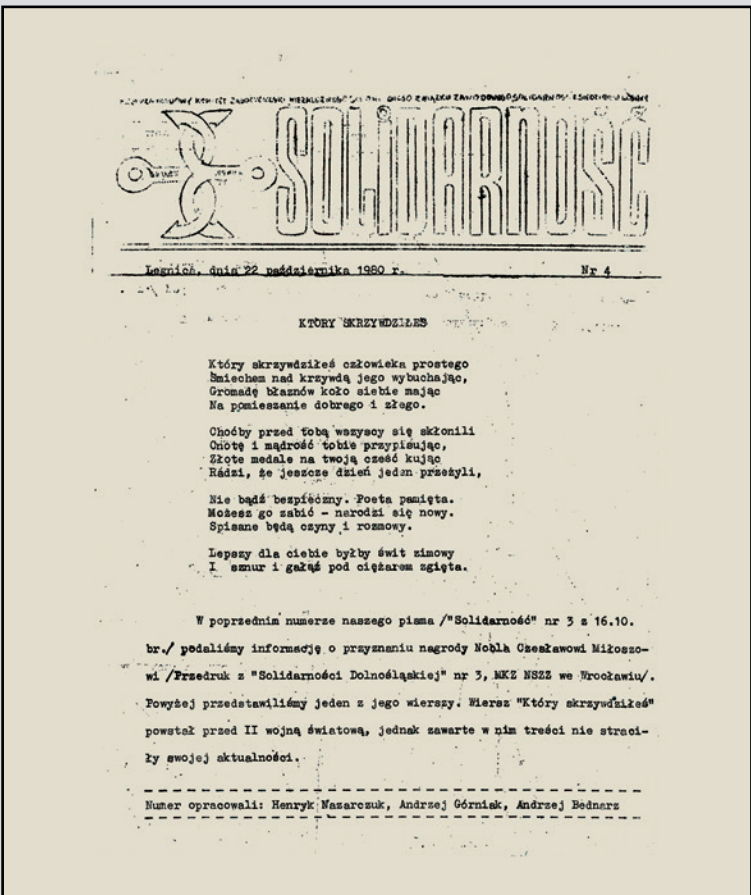

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

GŁOS REGIONU – PRASA PODZIEMNA

W KRAJU CENZUROWANYCH MEDIÓW WŁASNA PRASA OZNACZAŁA,
ŻE ZAGŁĘBIE MÓGŁO MÓWIĆ SWOIM GŁOSEM

WARTO WIEDZIEĆ:
BIBUŁA – POTOCZNE OKREŚLENIE NIELEGALNYCH DROKÓW WYDAWANYCH POZA CENZURĄ. JEDNO Z NAJWAŻNIEJSZYCH NARZĘDZI PODZIEMNEJ „SOLIDARNOSCI”.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

BIBUŁA

WŁASNY DRUK I KOLPORTAŻ DAWAŁY MOŻLIWOŚĆ
NIEZALEŻNEJ INFORMACJI

WARTO WIEDZIEĆ:

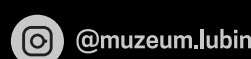
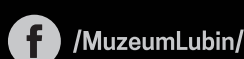
POWIELACZ – urządzenie do kopiowania dokumentów, używane do końca lat osiemdziesiątych XX wieku. W okresie, kiedy w Polsce działała cenzura, a zwłaszcza w czasie stanu wojennego, powielacze były powszechnie używanym przez struktury podziemne sprzętem drukarskim. Źródło: WIKIPEDIA

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

ODWAGA BEZ POMNIKA

BOHATERSTWO RZADKO MA FORMĘ POMNIKA – CZĘŚCIEJ TO CICHĄ DECYZJĄ CZŁOWIEKA, KTÓRY W WAŻNYM MOMENCIE NIE ODWRACA WZROKU

FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

HISTORIĘ SIERPNIA TWORZYLI LUDZIE PODEJMUJĄCY DECYZJE W ZAKŁADACH I NA OSIEDLACH. ZAANGAŻOWANIE MOGŁO OZNACZAĆ PROBLEMY W PRACY, CIŚNIENIA I REPRESJE. WAŻNA BYŁA CODZIENNA ODWAGA: PODPISANIE LISTY, UDZIAŁ W ZEBRANIU, PRZECHOWANIE DOKUMENTÓW CZY POMOC RODZINIE PRZEŚLADOWANEGO. W UCHWALE Z LISTOPADA 1981 ROKU GÓRNICZE KOMISJE „SOLIDARNOŚCI” ZAGŁĘBIA ODMÓWIŁY PRZYJĘCIA DODATKOWYCH RZĄDOWYCH PRZYDZIAŁÓW, DEKLARUJĄC PRACĘ „ZA UCZCIWE I REALNE WYNAGRODZENIE”.

WARTO WIEDZIEĆ:

ZAANGAŻOWANIE

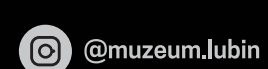
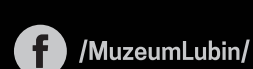
MIAŁO CENĘ, NA KTÓRĄ SKŁADAŁY SIĘ ROZMOWY OSTRZEGAWCZE ORAZ GROŹBA UTRATY PRACY, MIESZKANIA CZY PASZPORTU. ODWAGA W PRL NIOSŁA ZE SOBĄ REALNE KOSZTY DLA CAŁEJ RODZINY.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

KOBIETY SIERPNIA

OPOWIEŚĆ O SIERPNIU SKUPIA SIĘ NA MĘŻCZYZNACH – TYMCZASEM KOBIETY BYŁY OBECNE W KAŻDYM WYMIARZE TEJ HISTORII

PRACOWAŁY W ZAKŁADACH, ADMINISTRACJI, SZKOŁACH I SŁUŻBIE ZDROWIA. ORGANIZOWAŁY ŻYCIE RODZINNE W WARUNKACH NIEDOBORU I PRACY ZMIANOWEJ. UCZESTNICZYŁY W ZEBRANIACH, KOLPORTOWAŁY PRASĘ, ZBIERAŁY SKŁADKI I POMAGAŁY REPRESJONOWANYM. FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

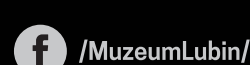
WARTO WIEDZIEĆ:
PRACA NIEWIDZIALNA – DZIAŁANIA KONIECZNE DLA RODZINY I WSPÓLNOTY, RZADKO WYNAGRAŻANE LUB ZAPISYWANE (OPIEKA, WSPARCIE, LOGISTYKA).

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

„SOLIDARNOŚĆ” TWORZYLI KONKRETNI LUDZIE

BIOGRAMY DZIAŁACZY Z REGIONU

KRYSTYNA SOBIERAJSKA

Absolwentka filologii polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Przed 1980 r. pracowała jako nauczycielka w Legnicy. W latach 1978–1980 kolportowała wydawnictwa KSS KOR.

Od września 1980 r. przewodnicząca Międzyшкольного Komitetu Założycielskiego „Solidarności” w województwie legnickim. Od października 1980 r. współpracowała z pismem „Solidarność Zagłębia Miedziowego”. Od stycznia 1981 r. kierowała Komisją Okręgową „Solidarności” Pracowników Oświaty i Wychowania w Legnicy. Od czerwca 1981 r. wiceprzewodnicząca Zarządu Oddziału Wojewódzkiego „Solidarności” w Legnicy. Delegatka na I Walne Zebranie Delegatów Regionu Dolny Śląsk oraz I Krajowy Zjazd Delegatów. Sygnatariuszka Deklaracji ideowej Klubów Rzeczypospolitej Samorządnej „Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość” w Warszawie. Przed wprowadzeniem stanu wojennego ukryła fundusze związkowe. Internowana 13 grudnia 1981 r. Po zwolnieniu w 1982 r. kontynuowała działalność podziemną (kolportaż prasy, pomoc represjonowanym). W 1984 r. wyemigrowała do Norwegii, gdzie działała w Solidarności Polsko-Norweskiej.

Wyróżniona Medalem Mazurka Dąbrowskiego (1991).

ANDRZEJ POROSZEWSKI

Od 1974 r. pracował jako górnik-operator w Zakładach Górniczych „Rudna” w Polkowicach.

W sierpniu 1980 r. współorganizował strajk okupacyjny w ZG „Rudna”. W dniach 27–29 sierpnia pełnił funkcję przewodniczącego Zakładowego Komitetu Strajkowego, a następnie wiceprzewodniczącego. Współzałożyciel „Biuletynu Informacyjnego ZKR NSZZ Solidarność w ZG Rudna” oraz „Biuletynu Informacyjnego Stanu Wojny”. Po wprowadzeniu stanu wojennego (14–17 grudnia 1981) ponownie stanął na czele strajku w „Rudnej” jako przewodniczący Zakładowego, a następnie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego. Po pacyfikacji ukrywał się i kierował podziemnym MKS. W kwietniu 1982 r. aresztowany i skazany za kierowanie nielegalną strukturą. Wielokrotnie zatrzymywany w kolejnych latach działalności podziemnej. Zmarł 16 sierpnia 2024 r. w Lubinie.

Odnaczony Krzyżem Wolności i Solidarności (2018).

RYSZARD SAWICKI

Od 1977 r. pracował jako górnik-operator maszyn przodowych w Zakładach Górniczych „Rudna” w Polkowicach.

W sierpniu 1980 r. stanął na czele strajku okupacyjnego – najpierw jako wiceprzewodniczący, a od 29 sierpnia przewodniczący Zakładowego Komitetu Strajkowego, a następnie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego. 1 września 1980 r. podpisał porozumienie kończące strajk. We wrześniu został przewodniczącym Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” przy KGHM w Lubinie. 30 września 1980 r. był sygnatariuszem porozumienia lubińskiego. Od grudnia 1980 r. kierował Międzyzakładową Komisją Robotniczą w Lubinie. W 1981 r. został przewodniczącym Zarządu Oddziału Wojewódzkiego NSZZ „Solidarność” w Legnicy i wiceprzewodniczącym Zarządu Regionu Dolny Śląsk. Delegat na I Krajowy Zjazd Delegatów. Członek-założyciel Stowarzyszenia Pomocy Osobom Uwięzionym i Ich Rodzinom „Patronat” w Warszawie oraz sygnatariusz deklaracji założenia Klubów Rzeczypospolitej Samorządnej „Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość”. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany. Później wyemigrował do Kanady. Zmarł 8 października 2008 r. w Toronto.

Odnaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2007).

JANUSZ SOBOLA

Od 1971 r. pracował w Zakładach Górniczych „Lubin” jako górnik-operator wozu wiertniczego.

Pięściarz klubu Zagłębie Lubin. W 1976 r. współorganizator zakładowego bojkotu wyjazdu robotników na wiec potępiający strajkujących w województwie legnickim. W sierpniu 1980 r. współorganizował strajk w ZG „Lubin”. W dniach 30–31 sierpnia był przewodniczącym Zakładowego Komitetu Strajkowego. Od września 1980 r. kierował Komitetem Założycielskim „Solidarności”, a następnie Zakładową Komisją Robotniczą. Negocjator z komisją rządową i sygnatariusz porozumienia lubińskiego (30 września 1980). Od września 1980 r. przewodniczył Zespołowi Koordynacyjnemu „Solidarności” przy KGHM, następnie wiceprzewodniczący MKZ KGHM w Lubinie. Od grudnia 1980 r. członek Międzyzakładowej Komisji Robotniczej. W 1981 r. delegat na I Walne Zebranie Delegatów Województwa Legnickiego. Internowany 13 grudnia 1981 r.

W 1983 r. wyemigrował do USA. Zmarł 4 maja 2017 r. w Chicago.

SEWERYN SZKUDLAREK

Absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Od 1974 r. pracował jako sztygar w Przedsiębiorstwie Budowy Kopalń w Lubinie.

W sierpniu 1980 r. uczestniczył w strajku w ZG „Rudna”. Od września 1980 r. przewodniczył Komitetowi Założycielskiemu „Solidarności” w PBK Lubin, a od lutego 1981 r. Komisji Zakładowej. Wiceprzewodniczący Krajowej Komisji Koordynacyjnej Górnictwa „Solidarności” w Katowicach. Delegat na Walne Zebranie Delegatów Województwa Legnickiego i Regionu Dolny Śląsk. W dniach 14–17 grudnia 1981 r. członek Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego podczas strajku okupacyjnego w ZG „Rudna”. Po pacyfikacji ukrywał się, a następnie kierował Tajną Komisją Zakładową w PBK Lubin. Zwolniony z pracy z zakazem wykonywania zawodu. W 1982 r. aresztowany i internowany. Po zwolnieniu kontynuował działalność podziemną: kolportaż prasy (m.in. „Zagłębie Miedziowe”, „Solidarność Walcząca”) oraz organizowanie struktur związkowych. Zmarł 15 grudnia 2002 r. w Głogowie.

Pośmiertnie odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2007) oraz Krzyżem Wolności i Solidarności (2018).

Źródło: ENCYKLOPEDIA SOLIDARNOSCI

WARTO WIEDZIEĆ:

„WILCZY BILET”

– OGRANICZENIE PRAW OSOBISTYCH OBYWATELA PRZEZ WYDANIE MU ZAKAZU ZAMIESZKANIA W NIEKTÓRYCH MIEJSCACH, BŁOŻ PODJĘCIA NAUKI LUB PRACY W OKREŚLONYCH SZKOŁACH LUB ZAKŁADACH. CZĘŚĆ OFIARAMI TEGO TYPU REPRESJI BYŁY OSOBY ZWALNIANE Z OŚRODKÓW INTERNOWANIA . Źródło: WIKIPEDIA

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

13 GRUDNIA 1981

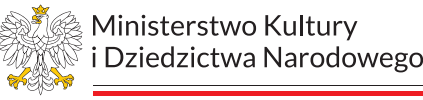
O PÓŁNOCY Z 12 NA 13 GRUDNIA 1981 ROKU OGŁOSZONO STAN WOJENNY.
POLSKA ZAMILKŁA, A NA ULICE WYJECHAŁY CZOŁGI

WARTO WIEDZIEĆ:
PRACA NIEWIDZIALNA – DZIAŁANIA KONIECZNE DLA RODZINY I WSPÓLNOTY, RZADKO WYNAGRAŻANE LUB ZAPISYWANE (OPIEKA, WSPARCIE, LOGISTYKA).

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

/MuzeumLubin/

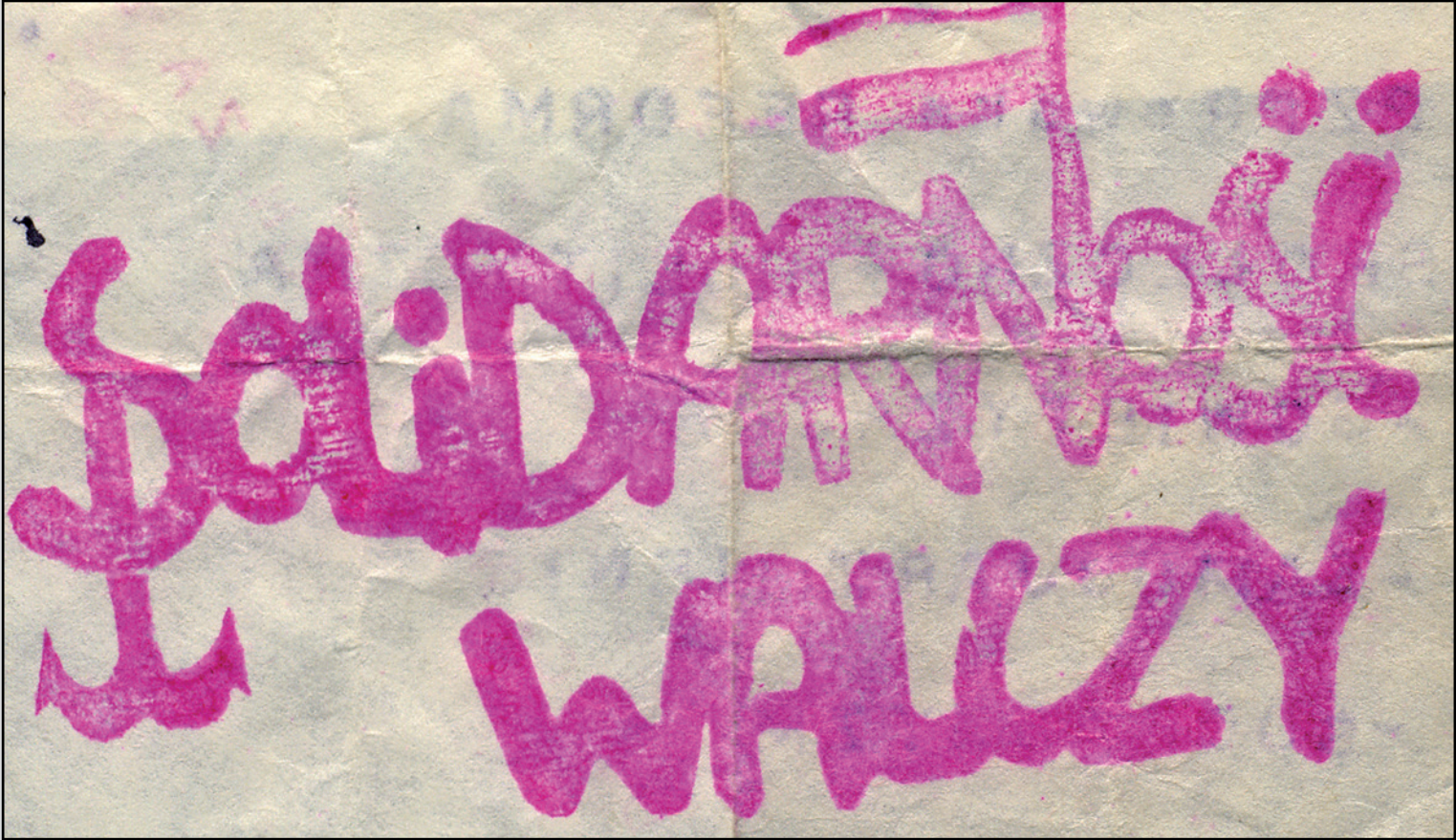
@muzeum.lubin

www.muzeum-lubin

PODZIEMIE I CODZIENNY OPÓR

LEGALNA „SOLIDARNOŚĆ” ZOSTAŁA ZAWIESZONA, ALE RUCH NIE ZNIKŁ –
ZSZEDŁ DO PODZIEMIA

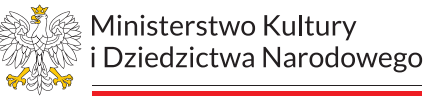

W ZAGŁĘBIU OPÓR MIAŁ RÓŻNE FORMY: DRUK I KOLPORTAŻ PISM, ZBIÓRKI DLA REPRESJONOWANYCH I SPOTKANIA W ZAUFANYM GRONIE. WOKÓŁ UKRYWAJĄCYCH SIĘ PRZYWÓDCÓW STRAJKU ZG „RUDNA” – ANDRZEJA POROSZEWSKIEGO, FRANCISZKA KAMIŃSKIEGO, PAWEŁA KOTLIICKIEGO I GRZEGORZA ŁASKI – TWORZYŁY SIĘ STRUKTURY PODZIEMNE WYDAJĄCE PISMO „ZAGŁĘBIE MIEDZIOWE”. CODZIENNY OPÓR TO TAKŻE MSZE ZA OJCZYZNĘ CZY BOJKOT OFICJALNEJ PROPAGANDY.

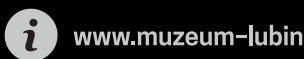
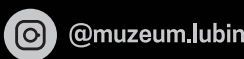
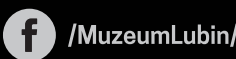
WARTO WIEDZIEĆ:
„SOLIDARNOŚĆ” PO 13 GRUDNIA 1981 BYŁA JUŻ NIE TYLKO ORGANIZACJĄ, ILE SIECIĄ ZAUFANIA I PAMIĘCIĄ O SIERPNIU, KTÓREJ NIE UDAŁO SIĘ UNIEWAŻNIĆ DEKRETEM.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

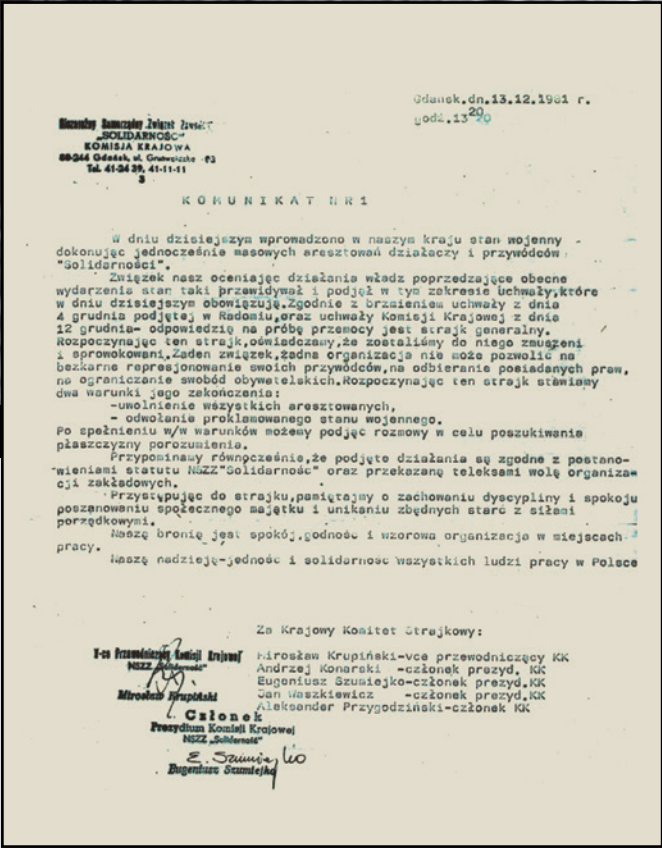

CZOŁGI I CISZA

WOJSKO NA ULICACH – STAN WOJENNY W POLSCE

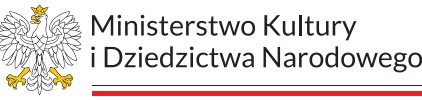
CZOŁGI T-55 NA ULICACH ZBĄSZYNIA. FOT. JACEK ŻOŁNIERKIEWICZ, ZBIORY WIKIMEDIA COMMONS – DOMENA PUBLICZNA

WARTO WIEDZIEĆ:
STAN WOJENNY ZOSTAŁ ZAWIESZONY 31 GRUDNIA 1982 ROKU, A ZNIESIONO GO 22 LIPCA 1983 ROKU – W JEGO TRAKCIE ŻYCIE STRACIŁO CO NAJMNIEJ 56 OSÓB. LICZBA TA NIE OBEJMUJE WSZYSTKICH OFIAR REPRESJI, KTÓRE TRWAŁY DO 1989 ROKU. ŹRÓDŁO: WIKIPEDIA

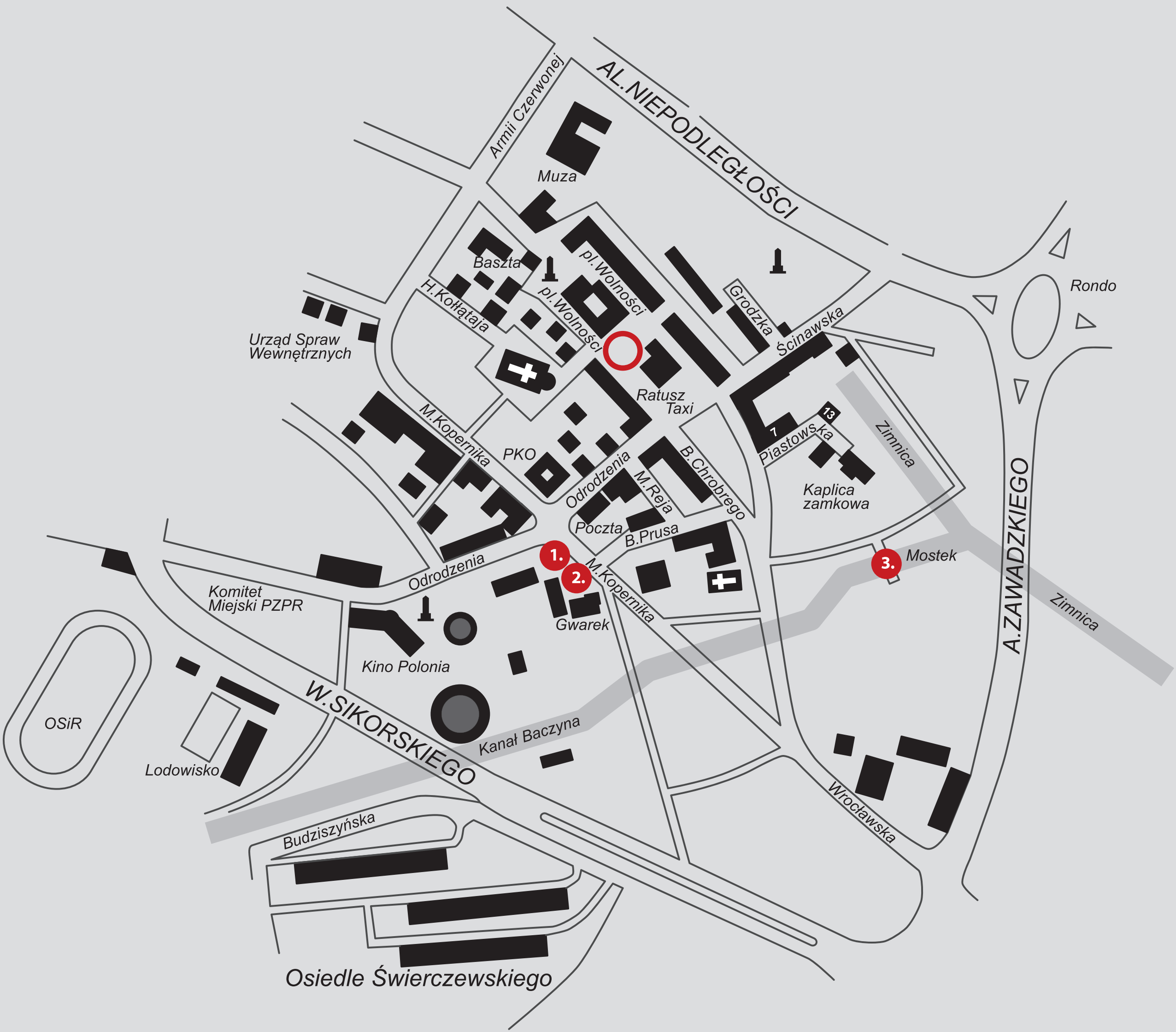
AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

LUBIN, 31 SIERPNIA 1982

W DRUGĄ ROCZNICĘ POROZUMIEŃ GDAŃSKICH MIESZKAŃCY LUBINA WYSZLI NA ULICE, CO DOPROWADZIŁO DO KRWAWEJ PACYFIKACJI. WŁADZA ODPOWIEDZIAŁA OGNIEM

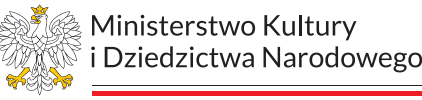
- MIEJSCE MANIFESTACJI
- 1. MIEJSCE ŚMIERCI MIECZYSŁAWA POŹNIAKA
- 2. MIEJSCE ŚMIERCI ANDRZEJA TRAJKOWSKIEGO
- 3. MIEJSCE ŚMIERTELNEGO POSTRZELENIA MICHAŁA ADAMOWICZA

31 SIERPNIA 1982 ROKU FUNKCJONARIUSZE MO I ZOMO OTWORZYLI OGIEŃ DO DEMONSTRANTÓW UCZESTNICZĄCYCH W POKOJOWEJ MANIFESTACJI. NA MIEJSCU ZGINĘLI ANDRZEJ TRAJKOWSKI I MIECZYSŁAW POŹNIAK, A MICHAŁ ADAMOWICZ ZMARŁ 5 WRZEŚNIA W SZPITALU. KILKANAŚCIE OSÓB ZOSTAŁO RANNYCH. ZBRODNIĄ LUBIŃSKĄ BYŁA PRZEMILCZANA PRZEZ WŁADZĘ PRL, A DROGA DO OSĄDZENIA WINNYCH W WOLNEJ POLSCE OKAZAŁA SIĘ DŁUGA I NIEPEŁNA.

WARTO WIEDZIEĆ:
ZBRODNIĄ LUBIŃSKĄ – KRWAWA PACYFIKACJA POKOJOWEJ MANIFESTACJI Z 31 SIERPNIA 1982 ROKU, W KTÓREJ ZGINĘŁY TRZY OSOBY. WYDARZENIE TO STAŁO SIĘ SYMBOLEM REPRESJI STANU WOJENNEGO NA DOLNYM ŚLĄSKU. ZMIENIŁO TU KRAJOBRAZ I DEMOGRAFIĘ.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

/MuzeumLubin/

@muzeum.lubin

www.muzeum-lubin

CO ZOSTAŁO Z SIERPNIA?

POROZUMIENIA SIERPNIOWE ODMIENIŁY LOSY POLSKI
I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ, A ZAGŁĘBIE MIAŁO W TYM SWÓJ UDZIAŁ

MANIFESTACJA W LUBINIE, 1 IX 1982. FOT. KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

PRZEŁOMOWE W BLOKU KOMUNISTYCZNYM UMOWY OTWORZYŁY DROGĘ DO POWSTANIA „SOLIDARNOŚCI”, RUCHU ZRZESZAJĄCEGO BLISKO 10 MILIONÓW OBYWATELI. STAN WOJENNY PRZERWAŁ TEN OKRES, ALE IDEA PODMIOTOWOŚCI I POKOJOWEGO OPORU ZACHOWAŁA SIĘ W PODZIEMIU. DLA ZAGŁĘBIA DOŚWIADCZENIE STRAJKÓW W KGHM DOWIODŁO, ŻE ROBOTNICY POTRAFIĄ ZORGANIZOWAĆ SIĘ WOKÓŁ GODNOŚCI PRACY I WZAJEMNEJ LOJALNOŚCI. TA DROGA PROWADZIŁA DO PRZEŁOMU 1989 ROKU.

WARTO WIEDZIEĆ:

„SOLIDARNOŚĆ”

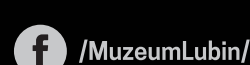
U SZCZYTU POPARCIA, WIOSNĄ 1981 ROKU, LICZYŁA BLISKO 10 MILIONÓW CZŁONKÓW – PIERWSZA TAKA MASOWA NIEZALEŻNA ORGANIZACJA W BLOKU KOMUNISTYCZNYM.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

POMNIK OFIAR ZBRODNI LUBIŃSKIEJ

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA LUBINA JEST TRWALE NAZNACZONA PAMIĘCIĄ
O WYDARZENIACH Z LAT 80.

POMNIK OFIAR ZBRODNI LUBIŃSKIEJ (FRAGMENT), FOT. MAGDALENA CHABASIŃSKA, ZBIORY BCZM

NAJWAŻNIEJSZYM SYMBOLEM JEST POMNIK OFIAR ZBRODNI LUBIŃSKIEJ AUTORSTWA ZBIGNIEWA FRĄCZKIEWICZA – UPAMIĘTNIAJĄCY MICHAŁA ADAMOWICZA, ANDRZEJA TRĄJKOWSKIEGO I MIECZYŚŁAWA POŹNIAKA. POWSTAŁ W DZIESIĄTĄ ROCZNICĘ ZBRODNI LUBIŃSKIEJ I ZOSTAŁ USYTUOWANY PRZY ULICY PIĄSTOWSKIEJ, NIEDALEKO WZGÓRZA ZAMKOWEGO.

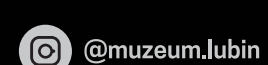
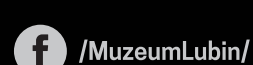
WARTO WIEDZIEĆ:
MIJESKA PAMIĘCI, OBOK NAZW ULIC I ROCZNIC, WSPÓŁTWORZĄ TOŻSAMOŚĆ MIESZKAŃCÓW I SĄ PRZEKAZYWANE KOLEJNYM POKOLENIOM.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

MIEJSCA PAMIĘCI

TABLICE I OBELISKI W CENTRUM LUBINA

OBELISK PRZY UL. MIKOŁAJA KOPERNIKA POŚWIĘCONY PAMIĘCI MIECZYŚŁAWA POŹNIAKA I ANDRZEJA TRAJKOWSKIEGO ZASTRZELONYCH 31 VII 1982 ROKU. FOT. MAGDALENA CHABAŚIŃSKA, ZBIORY BCZM

OBELISK UPAMIĘTNIAJĄCY MICHAŁA ADAMOWICZA, POSTRZELONEGO NA MOSTKU NAD POTOKIEM BACZYNA 31 VII 1982 ROKU – ZMARŁ W SZPITALU 5 IX. FOT. MAGDALENA CHABAŚIŃSKA, ZBIORY BCZM

WARTO WIEDZIEĆ:

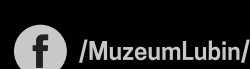
ŚLADY HISTORII: TABLICE I OBELISKI PRZY UL. MIKOŁAJA KOPERNIKA I AL. ZAMKOWEJ, BIEGNĄCEJ WZDŁUŻ POTOKU BACZYNA WYZNACZAJĄ LINIĘ OGNIA Z 1982 ROKU.

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

LGOM DZIŚ – PRACA TRWA

MIEDŹ WCIĄŻ PŁYNIE – HISTORIA RÓWNIEŻ

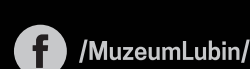
FOT. JERZY KOSIŃSKI, ZBIORY BCZM

AUDIODESKRYPCJA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

ZAPAMIĘTAJ. ZOBACZ. POSŁUCHAJ

PAMIĘĆ TO PROCESS – TOŻSAMOŚĆ LUBINA I ZAGŁĘBIA WYKUTO W MIEDZI,
ALE UKSZTAŁTOWAŁO JĄ PRAGNIENIE WOLNOŚCI

ZOBACZ

WYSTAWA ONLINE

ZOBACZ

ZBRODNIĄ LUBIŃSKĄ

ZOBACZ

SOLIDARNOŚĆ

POSŁUCHAJ

PODKASTY

FOTOGRAFIE: KRZYSZTOF RACZKOWIAK, ZBIORY BCZM

KONCEPCJA WYSTAWY: MAREK ZAWADKA
Koordynacja projektu: EWELINA HADUCH
Opracowanie graficzne: TOMASZ PULWER
Audiodeskrypcja: ZORIKA MIKOŁAJCZAK
Korekta: DOROTA GOŃDA

Wydawca: MUZEUM HISTORYCZNE W LUBINIE
Dyrektor: DR MAREK ZAWADKA

PODZIEL SIĘ HISTORIĄ:
JEŚLI POSIADASZ ZDJĘCIA, DOKUMENTY LUB WSPOMNIENIA ZWIĄZANE Z SIERPNIEM 1980, SOLIDARNOŚCIĄ LUB STANEM WOJENNYM W ZAGŁĘBIU
– SKONTAKTUJ SIĘ Z MUZEUM HISTORYCZNYM W LUBINIE.

AUDIODESKRYPCJA

 Biblioteka Cyfrowa Zagłębia Miedziowego

 Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

 MUZEUM
HISTORII
POLSKI

 PATRIOTYZM JUTRA
WIELKIE ROCZNICE

 Muzeum
Historyczne
w Lubinie

 LUBIN
I OKOLICE

 MIASTO LUBIN

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

 /MuzeumLubin/

 @muzeum.lubin

 www.muzeum-lubin